

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd

(Formandskabets vurdering af adfærdsforudsætninger m.v.)

§ 1

I lov om Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd, jf. lovbekendtgørelse nr. 181 af 13. februar 2017, som ændret ved lov nr. 384 af 26. april 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 1, 2. pkt., ændres »henholdsvis 22 og 20 medlemmer« til: »20 medlemmer hver«.
2. I § 2, stk. 3, 5. pkt., ændres »18 medlemmer« til: »16 medlemmer«, »1 medlem indstilles af Dansk Byggeri,« og »1 medlem indstilles af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd,« udgår, »Landsorganisationen i Danmark« ændres til: »Fagbevægelsens Hovedorganisation«, »Akademikernes Centralorganisation« ændres til: »Akademikerne«, »Håndværksrådet« ændres til: »SMVdanmark«, »Forbrugerrådet« ændres til: »Forbrugerrådet Tænk«, og »Finansrådet« ændres til: »Finans Danmark«.
3. I § 2, stk. 4, 5. pkt., ændres »energi-, forsynings- og klimaministeren« til: »klima-, energi- og forsyningsministeren«, »Landsorganisationen i Danmark« ændres til: »Fagbevægelsens Hovedorganisation«, og »Forbrugerrådet« ændres til: »Forbrugerrådet Tænk«.
4. I § 3 indsættes som stk. 7:

»Stk. 7. Formandskabet skal mindst en gang årligt vurdere adfærdsforudsætninger, som anvendes af ministerierne i udarbejdelsen af konsekvensvurderinger af økonomisk-politiske tiltag. Vurderingen skal indeholde anbefalinger til konkrete justeringer af de anvendte forudsætninger, hvis der findes anledning hertil. Formandskabet kan i sit arbejde indhente bidrag fra eksterne eksperter efter behov.»
5. Efter § 3 a. indsættes:

»§ 3 b. Såfremt formandskabets anbefalinger efter § 3, stk. 7, for så vidt angår adfærdsforudsætninger i konsekvensvurderinger af økonomisk-politiske tiltag, ikke følges, skal finansministeren offentligt redegøre herfor.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. februar 2021.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Med henblik på at sikre, at ministeriernes skøn over adfærdsvirkninger er så tidssvarende, nuancerede og præcise som muligt på baggrund af den tilgængelige viden, ønsker regeringen, at De Økonomiske Råds formandskab får til opgave at foretage et uafhængigt eftersyn af de forudsætninger, som ligger til grund for ministeriernes skøn over adfærdsvirkninger af økonomisk-politiske tiltag.

Med lovforslaget får De Økonomiske Råds formandskab udvidet deres rolle og tilføjet en ny opgave med at stå for at udføre dette eftersyn. Formandskabet kan i forbindelse med den løbende afrapportering afgive eventuelle anbefalinger til finansministeren.

Regeringen ønsker endvidere, at det løbende eftersyn formaliseres, således at der anvendes et "følg-eller-forklar"-princip. Et lignende princip er gældende i forbindelse med formandskabets vurderinger af de offentlige finanser.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1 Formandskabets vurdering af adfærdsforudsætninger

2.1.1 Gældende ret

Det Økonomiske Råd blev oprettet ved lov nr. 302 af 5. september 1962 om økonomisk samordning. Det Økonomiske Råds centrale virke er at vurdere den økonomiske udvikling på kort og langt sigt og gennemføre analyser af strukturelle forhold i økonomien. Ved lovændringen i 1994 fik Det Økonomiske Råd også til opgave at belyse miljøområdet, jf. lovbekendtgørelse nr. 480 af 3. juni 1994 om økonomisk samordning. Ved lovændringen i 2007 blev miljøområdet styrket ved oprettelsen af Det Miljøøkonomiske Råd, jf. lov nr. 574 af 6. juni 2007 om ændring af lov om økonomisk samordning. Ved lovændring i 2012 fik Det Økonomiske Råd til opgave at vurdere holdbarheden i de langsigtede offentlige finanser, den mellemfristede udvikling i den offentlige saldo samt vurdere, om de vedtagne udgiftslofter er afstemt med de finanspolitiske målsætninger for de offentlige finanser, jf. lov nr. 583 af 18. juni 2012. Ved lovændring i 2016 fik Det Økonomiske Råd til opgave at overvåge produktivitetsudviklingen i dansk økonomi, jf. lov nr. 1751 af 27. december 2016. Ved en lovændring i 2017 ændrede medlemsorganisationen Det Frie Forskningsråd navn til Danmarks Frie Forskningsfond, jf. lov nr. 384 af 26. april 2017.

De to råd ledes af det samme formandskab. Efter hver drøftelse i et af rådene afgiver formandskabet en redegørelse til regeringen og træffer bestemmelse om, hvorvidt redegørelsen skal offentliggøres. Formandskabet kan lade redegørelsen ledsage af et referat af synspunkter, fremført af medlemmer under rådernes drøftelser. Formandskabet har ansvaret for redegørelserne.

2.1.2 Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med nærværende lovforslag foreslås det, at formandskabet for De Økonomiske Råd, i forlængelse af deres rolle som finanspolitisk vagthund, yderligere får til opgave at skulle foretage et uafhængigt eftersyn af de forudsætninger, som ligger til grund for ministeriernes skøn over adfærdsvirkninger af økonomisk-politiske tiltag.

Formandskabet vil skulle foretage eftersyn af de forudsætninger, som ligger til grund for ministeriernes skøn over adfærdsvirkninger af økonomisk-politiske tiltag vedrørende offentlige indkomstoverførsler, offentligt forbrug, offentlige investeringer samt skatter og afgifter. Formandskabet fastlægger selv nærmere de konkrete emner, der tages op i eftersynet, samt rækkefølgen, hvorefter de behandles.

Formandskabet kan i forbindelse med den løbende afrapportering afgive anbefalinger til finansministeren. Disse anbefalinger kan omfatte dels konkrete forslag til justeringer af de anvendte forudsætninger for skøn over adfærdsvirkninger på et givent område dels opfordringer til, at finansministeren forholder sig til, hvorvidt konkrete dele af formandskabets afrapportering giver anledning til justeringer.

Finansministeren responderer på formandskabets anbefalinger efter et "følg eller forklar"-princip. Et lignende princip er gældende i forbindelse med formandskabet for De Økonomiske Råds eksisterende rolle som finanspolitisk vagthund.

Formandskabet kan endvidere i forbindelse med eftersynet påpege konkrete områder, hvor der med fordel kan tilvejebringes ny viden. Sådanne opfordringer vil som udgangspunkt være rettet mod analyse- og forskningsmiljøer generelt og ikke specifikt mod ministerierne.

I 2025 vil der blive gennemført en evaluering af eftersynet og på den baggrund blive taget stilling til, om det løbende eftersyn skal indstilles efter en femårig periode. I så fald vil der skulle fremsættes lovforslag herom.

Tilrettelæggelsen af arbejdet sker inden for rammerne af De Økonomiske Råds Sekretariat. Formandskabet og sekretariatet har i forvejen stor ekspertise i at udføre økonomiske og statistiske analyser af høj kvalitet og har den nødvendige kapacitet til at kommunikere deres resultater offentligt. Dette skal også gælde i forhold til den nye opgave. Formandskabet og sekretariatet kan i sit arbejde indhente bidrag fra eksperter og andre institutioner og konsultere relevante interessenter, under forudsætning af at sådanne bidrag er af samme høje kvalitet. Formandskabet og sekretariatet skal i sit virke i alle tilfælde være objektivt, neutralt og fungere fuldt ud uafhængigt, herunder hvad angår analyserne og anbefalingerne samt deres indhold, og må ikke repræsentere eller viderebringe primært andre interessenters holdninger.

Anbefalinger fra formandskabet til den økonomiske politik i regi af Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd pålægges ikke begrænsninger som følge af den nye opgave, og de to råds øvrige opgaver og hidtidige funktioner er uændrede.

2.2 Sammensætningen af Det Økonomiske Råd

2.2.1 Gældende ret

Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd ledes af et fælles formandskab. Herudover er der i hvert råd et antal medlemmer, der repræsenterer myndigheder, organisationer m.v. Af § 2, stk. 3 og 4 i lov om Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd, jf. lovbekendtgørelse nr. 181 af 13. februar 2017

fremgår, hvem der indstiller medlemmer til de enkelte pladser. Sammensætningen af Det Økonomiske Råd blev senest ændret ved lov nr. 1751 af 27. december 2016, da CEPOS blev en del af Det Økonomiske Råd. Antallet af medlemmer i Det Økonomiske Råd forblev uændret, da det tidligere HTS Handel, Transport og Service ikke længere eksisterede som organisation.

2.2.2 Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Dansk Industri og Dansk Byggeri er fusioneret pr. 1. september 2020, hvilket indebærer, at Dansk Industri fremover vil have 2 medlemmer i Det Økonomiske Råd. Herudover dannede Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd sammen med det tidligere LO en ny, fælles hovedorganisation, Fagbevægelsens Hovedorganisation, med virkning pr. 1. januar 2019, hvilket indebærer, at Fagbevægelsens Hovedorganisation har i alt 4 medlemmer.

Regeringen ønsker at reducere antallet af medlemmer i Det Økonomiske Råd med 2 medlemmer, idet antallet af rådsmedlemmer anses for at være forholdsvist stort. Arbejdsgiverorganisationernes medlemmer reduceres derfor med 1 medlem som følge af fusionen mellem Dansk Industri og Dansk Byggeri, mens lønmodtagerorganisationernes medlemmer reduceres med 1 medlem, så Fagbevægelsens Hovedorganisation fremover har 3 medlemmer.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

De Økonomiske Råds Sekretariat tilføres en merbevilling på 1,9 mio. kr. årligt, svarende til 1,74 mio. kr. i 2021 og 1,9 mio. kr. årligt fra og med 2022, med henblik på at foretage eftersynet af regeringens regneprincipper.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retslige forhold.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har forud for fremsættelsen været i høring hos følgende personer, myndigheder og organisationer: De Økonomiske Råds formandskab, Erhvervsministeriet, Skatteministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Danmarks Nationalbank, Dansk Arbejdsgiverforening, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Akademikerne, Dansk Industri, SMVdanmark, Landbrug & Fødevarer,

Dansk Erhverv, Forbrugerrådet Tænk, Finans Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, CEPOS, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Vand- og Spildevandsforening, Dansk Affaldsforening, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, WWF Verdensnaturfonden, særligt sagkyndig Torben M. Andersen, særligt sagkyndig Mette Ejrnæs, særligt sagkyndig Helena Skyt Nielsen, særligt sagkyndig Jette Bredahl Jakobsen, særligt sagkyndig Mette Termansen, særligt sagkyndig Mogens Fosgerau og særligt sagkyndig Berit Hasler.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	De Økonomiske Råds Sekretariat tilføres en merbevilling på 1,74 mio. kr. i 2021 og 1,9 mio. kr. årligt fra og med 2022 med henblik på et eftersyn af ministeriernes regneprincipper
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter § 2, stk. 1, 2. pkt., har Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd henholdsvis 20 og 18 medlemmer.

Det foreslås, at antallet af medlemmer i Det Økonomiske Råd reduceres til 20 medlemmer. Forslaget skal ses i sammenhæng med organisationsændringer (fusioner) samt et ønske om at reducere antallet af medlemmer i Det Økonomiske Råd.

Til nr. 2

Efter § 2, stk. 3, 5. pkt., indstiller Dansk Byggeri et medlem til Det Økonomiske Råd, og Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd indstiller et medlem.

Dansk Byggeri samt Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd eksisterer ikke længere som selvstændige organisationer. Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd dannede sammen med det tidligere LO en ny, fælles hovedorganisation, Fagbevægelsens Hovedorganisation, med virkning pr. 1. januar 2019, og Fagbevægelsens Hovedorganisation fik som følge af fusionen 4 medlemmer i Det

Økonomiske Råd. Dansk Byggeri er pr. 1. september 2020 fusioneret med Dansk Industri, hvilket medfører, at Dansk Industri får 2 medlemmer i Det Økonomiske Råd. På den baggrund foreslås det at reducere antallet af udnævnte medlemmer fra 18 til 16 medlemmer. Det vil dermed gælde, at Fagbevægelsens Hovedorganisation indstiller 3 medlemmer, og Dansk Industri indstiller 1 medlem.

Herudover foreslås, at et medlem indstilles af SMVDanmark frem for Håndværksrådet, at et medlem indstilles af Finans Danmark i stedet for Finansrådet, at et medlem indstilles af Akademikerne frem for Akademikernes Centralorganisation, og at et medlem indstilles af Forbrugerrådet Tænk frem for Forbrugerrådet. Disse ændringer følger af, at organisationerne har ændret navn.

Til nr. 3

Det foreslås, at et medlem indstilles af Fagbevægelsens Hovedorganisation frem for Landsorganisationen i Danmark, og at et medlem indstilles af klima-, energi- og forsyningsministeren frem for energi-, forsynings- og klimaministeren. Disse ændringer følger af, at organisationen og ministeriet har ændret navn.

Til nr. 4

Formandskabets opgave m.v. er fastsat i lovens § 3.

Det foreslås, at formandskabet skal have yderligere en opgave.

Det foreslås, at formandskabet mindst en gang årligt skal vurdere adfærdsforudsætninger, som anvendes af ministerierne i udarbejdelsen af konsekvensvurderinger af økonomisk-politiske tiltag. Vurderingen skal indeholde anbefalinger til konkrete justeringer af de anvendte forudsætninger, hvis der findes anledning hertil.

Med årligt forstås det, at analyserne og anbefalingerne skal publiceres i en årlig rapport.

Da opgaven vedrører formandskabet, er det ikke forudsat, at analyserne og anbefalingerne skal fremlægges til diskussion i De Økonomiske Råd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det foreslås, at såfremt formandskabets vurderinger for så vidt angår adfærdsforudsætninger i konsekvensvurderinger af økonomisk-politiske tiltag ikke efterfølges, skal finansministeren offentligt redegøre herfor.

Finansministeren forpligtes dermed til enten at følge formandskabets anbefalinger og vurderinger vedrørende adfærdsforudsætninger i konsekvensvurderinger eller offentligt at redegøre for, hvorfor anbefalingerne ikke følges. Det kan eksempelvis ske ved at publicere finansministerens redegørelse på Finansministeriets hjemmeside.

Finansministeren responderer således på formandskabets anbefalinger efter et "følg eller forklar"-princip. Et lignende princip er gældende i forbindelse med formandskabets rolle som finanspolitisk vagthund.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2021.